

Trestní právo a novináři

Mediální právo jaro 2024

Tina Mizerová

Obsah prezentace

- 1. Základy trestního práva a trestního procesu
 - Anebo co bych si přála vědět, než mě z redakce pošlou poprvé na soud
- 2. Novináři, novinářky a trestní právo
 - Na co si dávat pozor při práci s informacemi

1. Část prezentace

- Cíl: Seznámit se s trestním právem a trestním řízením. Proč?
- Novinář/ka versus právník/právnička
 - *„Ústavní soud dnes odmítl žalobu pražské radnice, kterou se dovolávala....“*
Michal Bobek, Jiné právo (2006)

1. Část prezentace

- Cíl: Seznámit se s trestním právem a trestním řízením. Proč?
- Novinář/ka versus právník/právnička
 - „Ústavní soud dnes *odmítl žalobu* pražské radnice, kterou *se dovolávala....*“
Michal Bobek, Jiné právo (2006)

Co řeší české soudy?

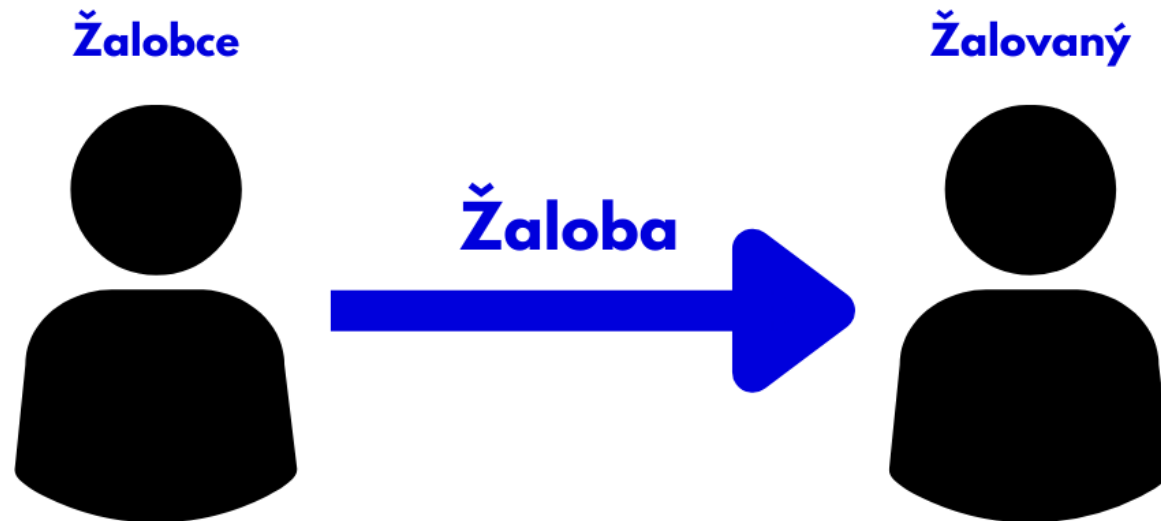
- 1. Soukromoprávní spory – „civil“

Osoby soukromého práva

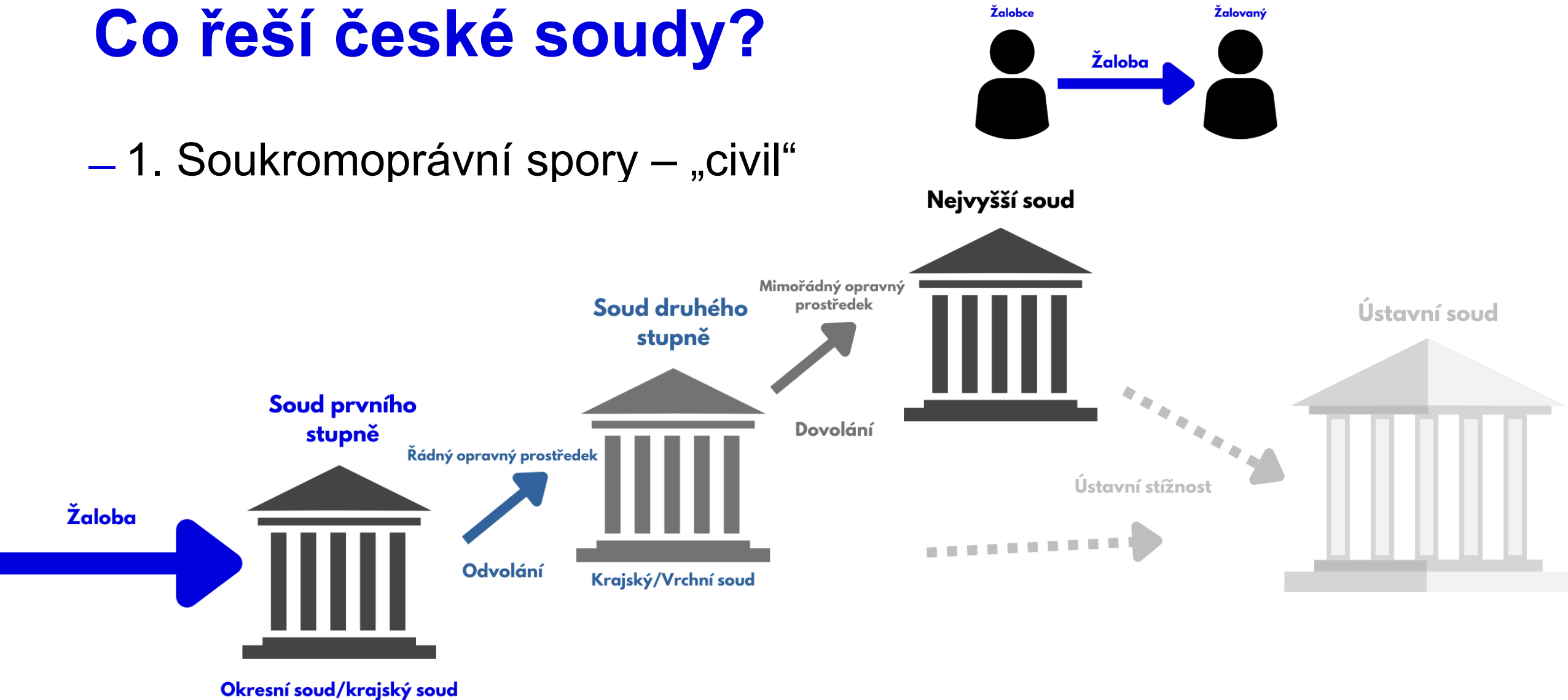
Co řeší české soudy?

- 1. Soukromoprávní spory – „civil“

Co řeší české soudy?

– 1. Soukromoprávní spory – „civil“

Civilní řízení v médiích

Liskov
dezinf

na šíření
zhodl soud

Žilkov
proces

oud

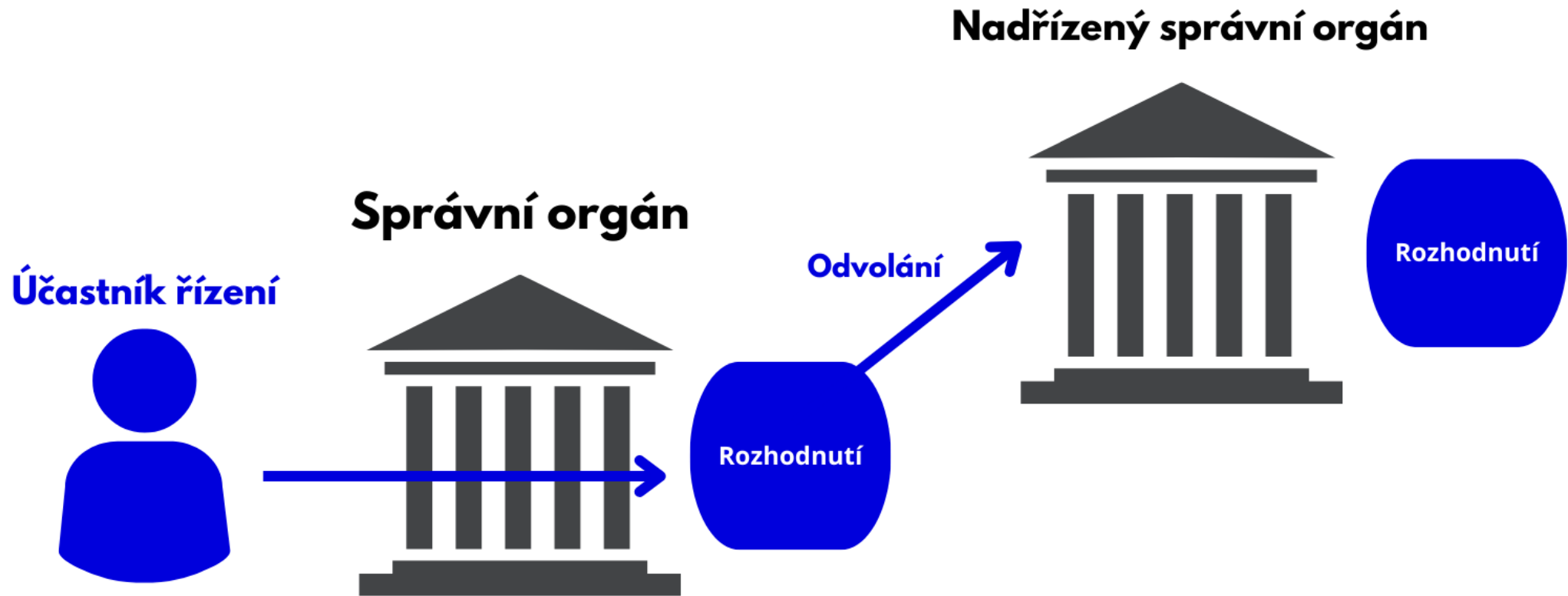
Co řeší české soudy?

– 2. Správní soudnictví

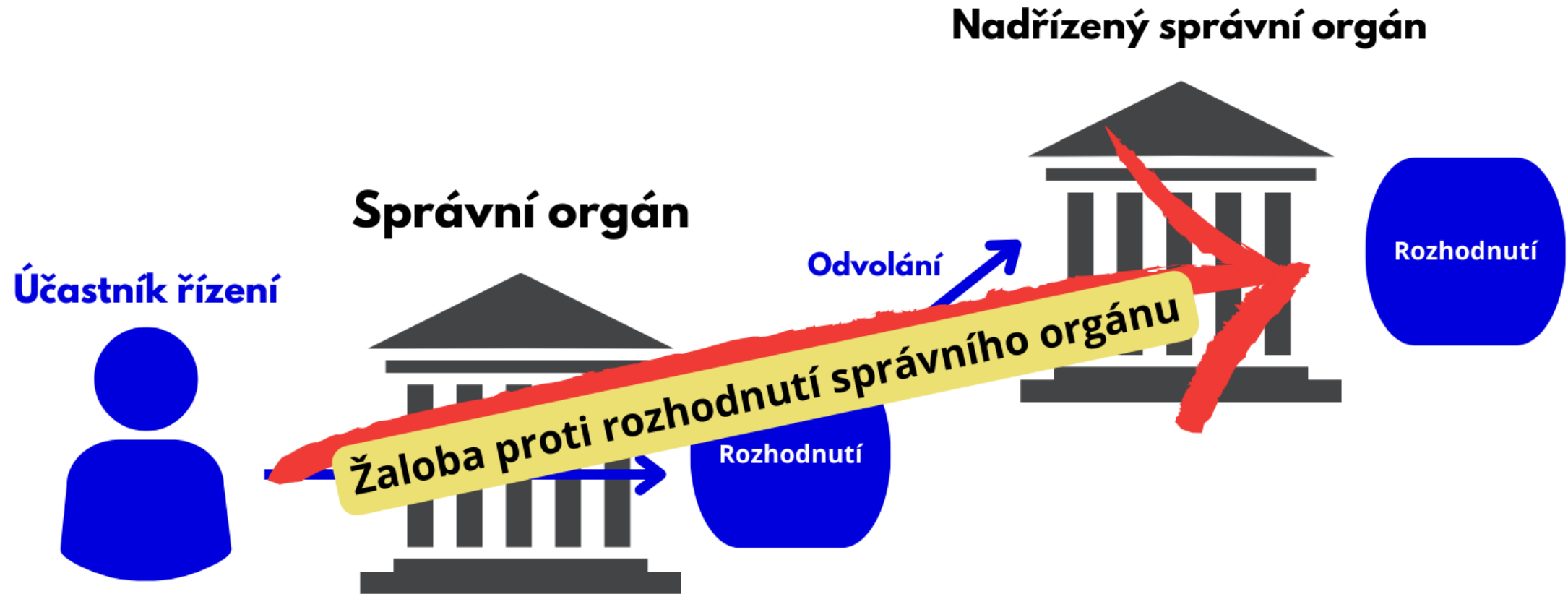
Co řeší české soudy?

– 2. Správní soudnictví

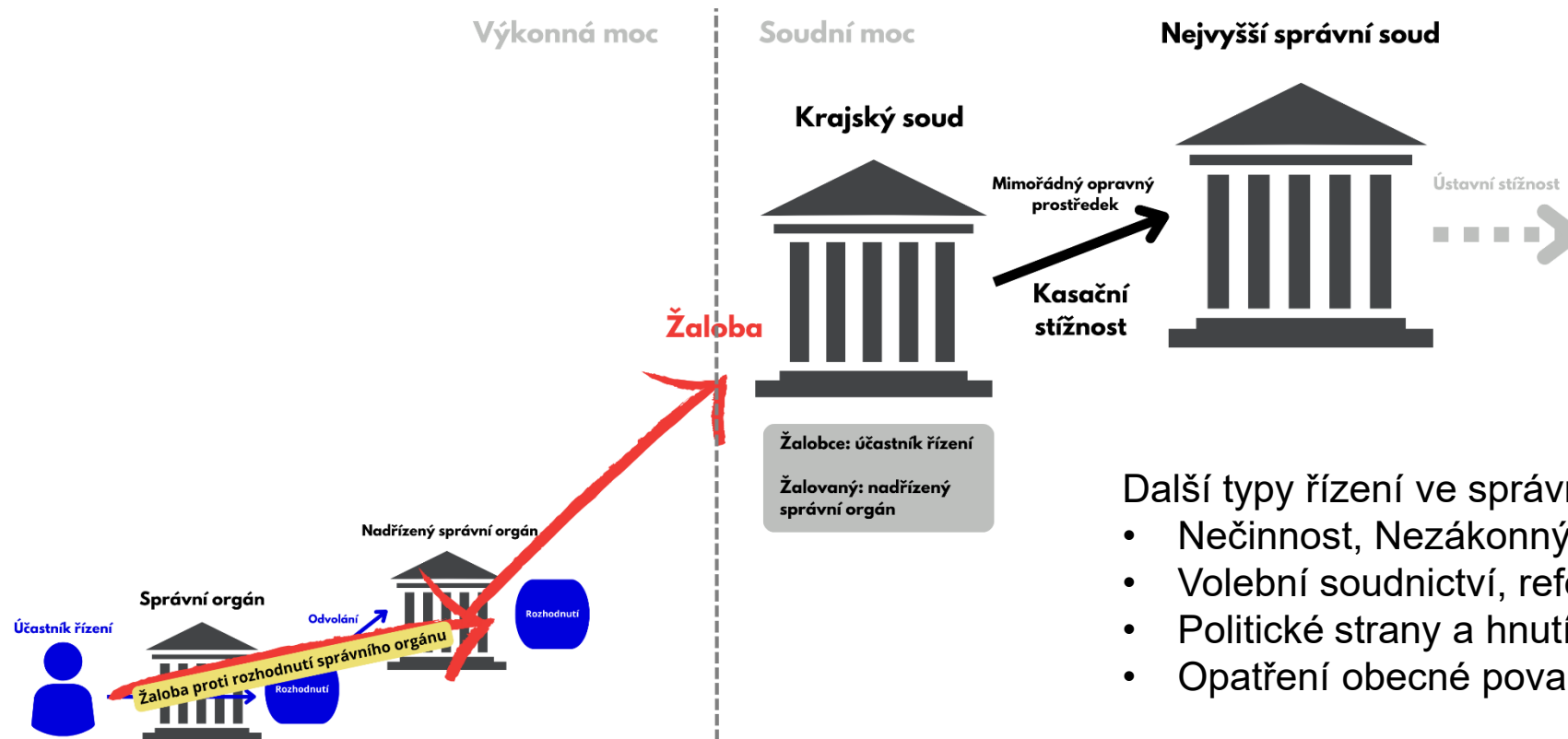
Co řeší české soudy?

– 2. Správní soudnictví

Co řeší české soudy?

– 2. Správní soudnictví

Další typy řízení ve správním soudnictví:

- Nečinnost, Nezákonný zásah
- Volební soudnictví, referenda
- Politické strany a hnutí
- Opatření obecné povahy

Správní soudnictví v médiích

Proč skončil územní plán u soudu? Kraj nás nevyslyšel, říkají obce

Správní soud zatím vyřídil dvě pětiny stížností na volby. Námitky Pirátů a STAN projedná za týden

Soud rozpustil Dělnickou stranu. Ovládají ji militantní rasisti

ČEZ zažalovala Českou národní banku kvůli milionové pokutě. Měla před veřejností zatajovat informace

Co řeší české soudy?

– 3. Trestní řízení

- Orgány činné v trestním řízení zjišťují trestné činy a snaží se náležitě potrestat pachatele.
- Trestné činy?
- Orgány činné v trestním řízení?
- Pachatelé?

Trestný čin

- § 14 Trestního zákoníku: „Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“
 - Článek 39 Listiny: „Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.“
- Kde najdeme trestné činy?
 - V trestním zákoníku.
Zákon 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

Skutková podstata trestného činu

§ 140

Vražda

- (1)** Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.
- (2)** Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.
- (3)** Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2
 - a)** na dvou nebo více osobách,
 - b)** na těhotné ženě,
 - c)** na dítěti mladším patnácti let,
 - d)** na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,
 - e)** na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
 - f)** na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
 - g)** na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - h)** opětovně,
 - i)** zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
 - j)** v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.
- (4)** Příprava je trestná.

Skutková podstata trestného činu – Loupež versus krádež?

§ 173

Loupež

(1) Kdo proti jinému **užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci**, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na pět let § 205

- a) spáchá-li čin uvedený v
- b) způsobí-li takovým čine
- c) způsobí-li takovým čine
- d) spáchá-li takový čin v ú 312d) nebo vyhrožování te

- (3) Odnětím svobody na osm
- (4) Odnětím svobody na dese
- (5) Příprava je trestná.

Krádež

(1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

- a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,
 - b) čin spáchá vloupáním,
 - c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
 - d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
 - e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

„Ultima ratio“

- Trestní právo je krajní prostředek ochrany společnosti, který se používá až v případech, kdy není možné uplatnit právní odpovědnost podle jiného právního předpisu.
- Škodlivost činu pro společnost
- Jak lze postihovat společensky nebezpečné jednání, které není trestné?
 - Správní trestání – „přestupky“

Orgány činné v trestním řízení

- § 12/1: „Orgány činnými v trestním řízení se rozumějí soud, státní zástupce a policejní orgán.“

Policie

- Zákon č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky
- Bezpečnostní sbor zřízený dle zákona o policii
- Úkol: chránit bezpečnost majetku a osob a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle trestního řádu
- V čele policejní prezident
- Podřízena Ministerstvu vnitra

Státní zastupitelství

- Článek 80 Ústavy: „*Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.*“
- Struktura soustavy státního zastupitelství kopíruje soudní soustavu
- Nezávislý orgán, ALE spadá pod působnost Ministerstva spravedlnosti
- Zastupují veřejnou žalobu, dozorují nad prací policie, podávají obžalobu

SOUSTAVU STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ TVOŘÍ

NSZ (ČR) NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
BRNO

VSZ (2) VRCHNÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
PRAHA, OLOMOUC

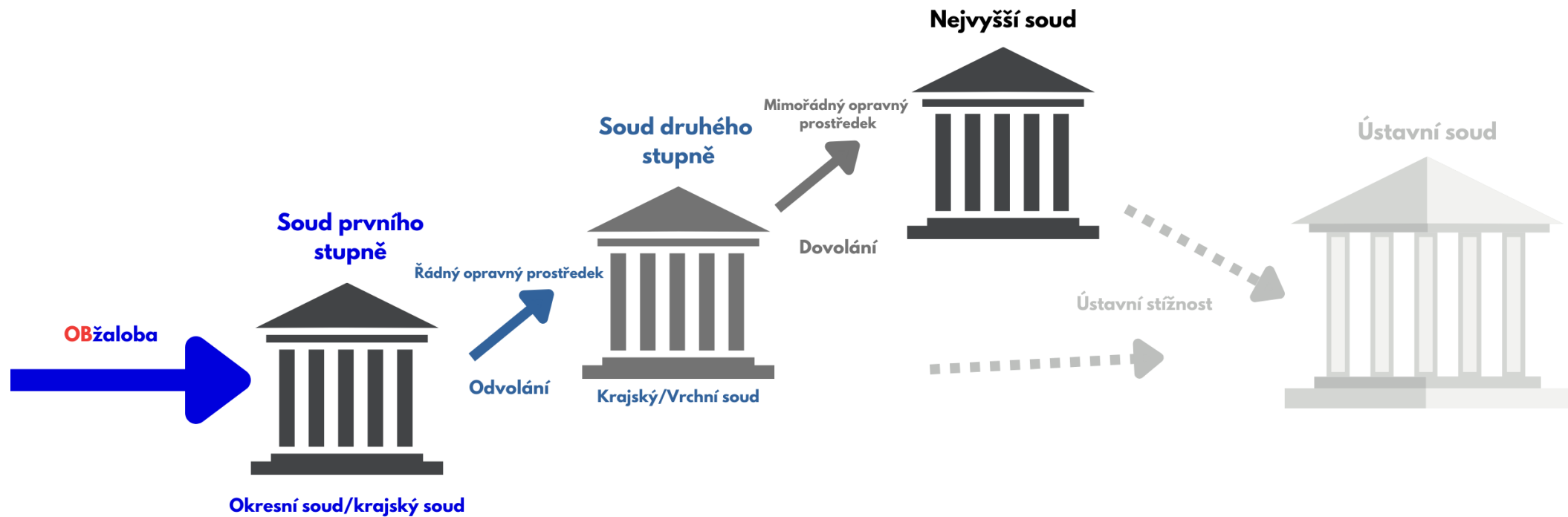
KSZ (8) KRAJSKÝCH STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ

OSZ (86) OKRESNÍCH STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ

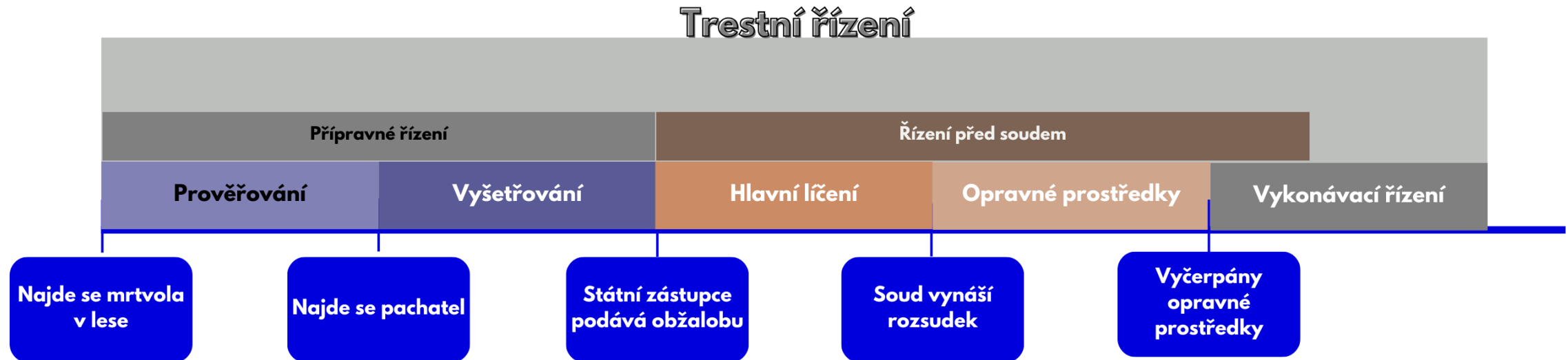
Zdroj: verejnazaloba.cz

Soud

- V hlavním líčení rozhoduje o vině a trestu

Fáze trestního řízení

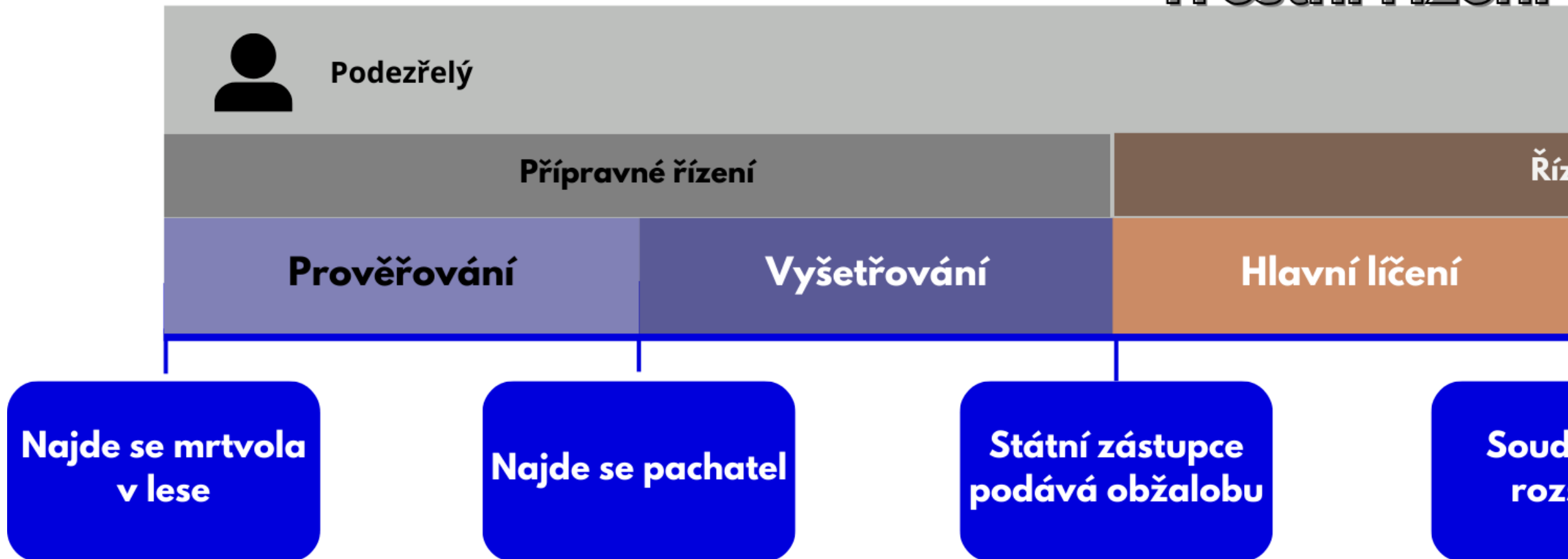

Přípravné řízení - prověřování

- To, co vidíte v kriminálkách
- Policie pod dozorem státního zástupce prošetřuje, zda došlo ke spáchání trestného činu, hledá pachatele, sbírá a vyhodnocuje důkazy
- Na konci:
 - Zahájení trestního stíhání (jedeme dál)
 - Skutek se nestal (končíme)

Trestní řízení

Přípravné řízení - vyšetřování

- Začíná zahájením trestního stíhání
 - Pachatel stíhán ve vazbě/na svobodě
- Policie ve spolupráci se státním zástupcem doplňuje dokazování
- Obviněný má právo zvolit si obhájce/nahlížet do spisu/vyjadřovat se ke skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu
- Na konci
 - Státní zástupce podává obžalobu k soudu
 - Zastavení trestního stíhání
 - Podmíněné zastavení trestního stíhání

Trestní řízení

Podezřelý

Obviněný

Přípravné řízení

Řízení

Prověřování

Vyšetřování

Hlavní líčení

Najde se pachatel

Státní zástupce
podává obžalobu

Soud
rozs

Řízení před soudem – hlavní líčení

Hlavní líčení nebo
nevím neumím tresta

Obviněný, obhájce, poškozený

- Obviněný – ten, proti komu je zahájeno trestní stíhání
 - Má právo se bránit sám/prostřednictvím obhájce
 - Presumpce nevinny
- Obhájce
 - Advokáti
 - V některých případech nutná obhajoba
 - Vázán pokyny klienta
- Poškozený
 - Trestná činnost pachatele mu nějak ublížila a může se v TŘ domáhat náhrady této škody
 - Speciální kategorie – oběť, zvláště zranitelná oběť

Zajišťování důkazů v přípravném řízení

- Zajištění osob
 - Předvolání, předvedení vazba (závažný tč + vazební důvod + souhlas soudu)
- Zajištění věci
 - Domovní prohlídky – nutný souhlas soudu
- Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu
 - Jen u závažných TČ + souhlas soudu

Novinářská odbočka – informace o zdroji

- Máte jako novináři povinnost odhalit váš zdroj?
- § 16 zákona 46/2000 Sb., Tiskového zákona:
 - (1) Fyzická osoba nebo právnická osoba, která se podílela na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění nebo uveřejněných v periodickém tisku, [má právo odepřít](#) soudu, jinému státnímu orgánu nebo orgánu veřejné správy [poskytnutí informace o původu či obsahu těchto informací](#).
 - (2) Fyzická osoba nebo právnická osoba, která se podílela na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění nebo uveřejněných v periodickém tisku, [má právo](#) soudu, jinému státnímu orgánu nebo orgánu veřejné správy [odepřít předložení nebo vydání věcí, z nichž by mohl být zjištěn původ či obsah těchto informací](#).
- Ústavní soud (I. ÚS 394/04)
 - Média jsou velmi důležitá pro demokracii a na zachování anonymity zdrojů může stát profesní integrita novináře
 - Pokud existuje možnost, jak si zjistit informace o zdroji bez součinnosti novináře, měly by ji OČTŘ využít
- ALE

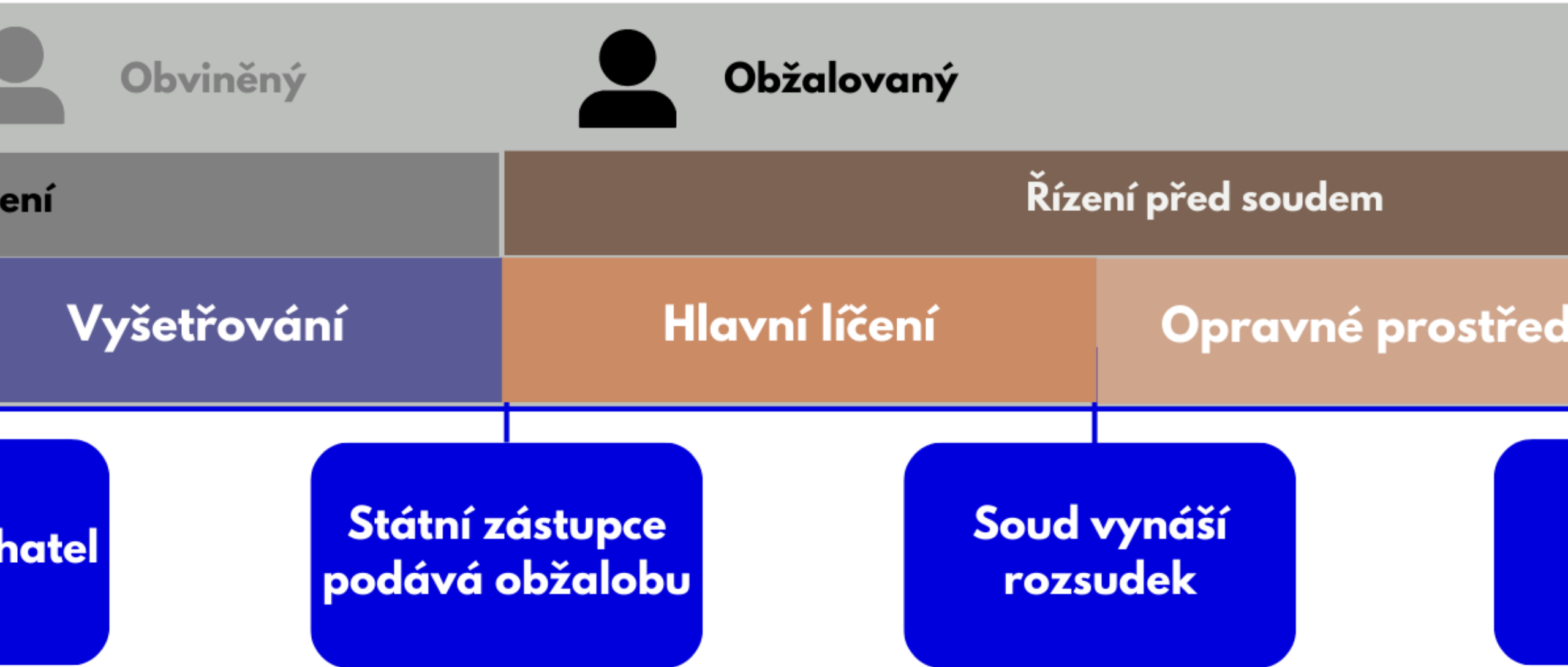
Nadržování, nepřekažení, neoznámení

- § 366 Nadržování:
 - Kdo pachateli trestného činu pomáhá v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta (...)
- § 377 Nepřekažení
 - Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin (...) a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
- § 378 Neoznámení trestného činu
 - Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin (...) a takový trestný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu (...) bude potrestán odnětím svobody až na tři léta
- Můžete spáchat i jako novináři/novinářky
- V případě, že po vás Policie vyžaduje součinnost, poradte se s redakčním právníkem
- Možnost obrany v rámci trestního řízení - stížnosti

Hlavní líčení

- Máme obžalobu, jdem před soud
- Strany: státní zástupce, obžalovaný (s advokátem)
 - Rozdíl oproti americkým seriálům – nemáme žádnou porotu
- Soud prvního stupně: okresní nebo krajský soud
 - Na krajském stupni přisedící – laický prvek
- Provádí se dokazování
 - Ústnost – všechny důkazy by se měly objevit v rámci hlavního líčení
 - Veřejnost – HL je veřejné, ale možnost veřejnost vyloučit
- Soud rozhoduje o vině a trestu – rozsudek
 - Alternativní způsoby ukončení

Trestní řízení

Opravné prostředky - řádné

- **Odvolání** – rozhoduje odvolací soud
 - Krajský nebo Vrchní
- Odvolat se může obžalovaný i státní zástupce
- Omezená možnost rozhodnout v neprospěch obžalovaného
- Končí
 - Zamítne odvolání (potvrdí rozsudek soudu I. stupně)
 - Zrušením rozsudku soudu I. stupně nebo jeho části
- **Stížnost**
 - Směřuje proti usnesení – např. OČTŘ v přípravném řízení

Trestní řízení

Obžalovaný

Nepravomocně odsouzený
Pravomocně odsouzený

Řízení před soudem

Hlavní líčení

Opravné prostředky

Vykonávací řízení

Státní zástupce
dává obžalobu

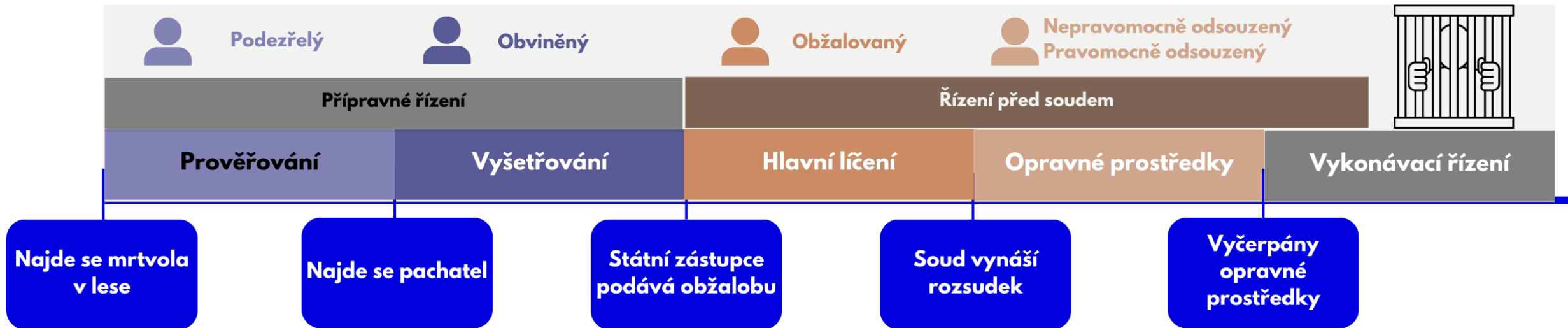
Soud vynáší
rozsudek

Vyčerpány
opravné
prostředky

Mimořádné opravné prostředky

- Dovolání
 - Může podat odsouzený i státní zástupce
 - Rozhoduje Nejvyšší soud
 - Možné podat jen za určitých důvodů
- Obnova řízení
 - Objevily se nové skutečnosti
 - Vede se u soudu, který rozhodoval
 - Slopné kdo je vrah
- Stížnost pro porušení zákona
 - Podává Ministr spravedlnosti na Nejvyšší soud

Trestní řízení

Tresty a trestání

- Defaultně trest odnětí svobody
 - Podmínky – podmíněné odsouzení, podmíněné propuštění
 - Mimořádné snížení
 - Výjimečný trest
- Alternativní tresty
 - Domácí vězení
 - Obecně prospěšné práce
 - Majetkové tresty – peněžitý trest, propadnutí věci...
 - Zákazové tresty – zákaz pobytu, zákaz činnosti...
 - Vyhoštění
- Možné kombinovat

Ukládání trestu

- Soud vychází z výměry u skutkové podstaty
- Dále přihlíží ke spoustě dalších věcí (§ 39 TZ):
- Přitěžující a polehčující okolnosti
- Trest by měl nejen trestat a chránit společnost, ale i vychovávat pachatele

Jakto, že jej nestíháme/netrestáme?

aneb okolnosti vylučující trestní odpovědnost nebo protiprávnost

- Jednání by bylo trestné, ale pokud tam nastane určitá situace, tak není (**Okolnost vylučující protiprávnost**)
 - Nutná obrana – přiměřené odvracení aktuálního útoku
 - Krajní nouze – odvracení hrozícího nebezpečí
 - Oprávněné použití zbraně – u bezpečnostních sborů
- Situace nastane po spáchání trestného činu a kvůli ní to není trestné
 - Promlčení
 - Smrt pachatele
 - Milost prezidenta republiky

Koho můžeme stíhat a trestat?

- Fyzické osoby od 18 let – i cizince
- Fyzické osoby 15-18 let
 - Zákon 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
 - Kladen důraz na nápravu mladistvého
- Právnícké osoby
 - 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob
 - Jen některé trestné činy, odlišné tresty

Další věci, které je dobré znát

- Dohoda o vině a trestu
 - Dohodne se na ní obviněný a státní zástupce, schvaluje soud
 - Jeden ze zvláštních způsobů trestního řízení
- Organizované zločinecké skupiny
 - Alespoň tři osoby, které společně páchají trestnou činnost
 - Obecně přitěžující okolnost
- Úmysl versus nedbalost
 - Stav mysli pachatele, ve kterém páchá trestnou činnost – úmysl je default, nedbalost má typicky vlastní skutkové podstaty

Čas na otázky

2. Část prezentace

- Kterých trestných činů se mohou dopustit novináři a novinářky při své práci?

Vydírání (§ 175)

- Je trestné někoho nutit aby něco udělal/neudělal pod hrozbou zveřejnění informace, které by mu mohly způsobit těžkou újmu
- **Těžká újma** = informace, která může poškodit nebo ohrozit jeho pověst, způsobit rozvrat rodiny, ztrátu zaměstnání, ohrožení úspěchu ve volbách...

§ 175

Vydírání

- (1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
 - c) spáchá-li takový čin se zbraní,
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
 - e) spáchá-li takový čin na těhotné ženě,
 - f) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
 - g) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), nebo
 - c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná.

Poškození cizích práv (§ 181)

- Využijete něčího omylu a způsobíte tak vážnou újmu na jeho právech
- Například zveřejníte informace, které vám někdo důvěrně svěřil v domnění, že nejste novinář/ka + způsobíte mu tím újmu

§ 181

Poškození cizích práv

- (1) Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že
 - a) uvede někoho v omyl, nebo
 - b) využije něčího omylu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému značnou újmu na právech,
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
 - c) vydává-li se při takovém činu za úřední osobu.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému újmu na právech velkého rozsahu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Porušení tajemství dopřavovaných zpráv (§ 182)

- Týká se zpráv chráněných listovním tajemstvím, které ještě nebyly doručeny adresátovi
- Například zatímco respondent odejde na záchod, přečtete si jeho nepřečtené maily

§ 182

Porušení tajemství dopřavovaných zpráv

- (1) Kdo úmyslně poruší tajemství
 - a) uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby nebo přepravované jinou dopravní službou nebo dopravním zařízením,
 - b) datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přiřaditelné k identifikovanému účastníku nebo uživateli, který zprávu přijímá, nebo
 - c) neveřejného přenosu dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačového systému, přenášejícího taková data, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch
 - a) prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, který nebyl určen jemu, nebo
 - b) takového tajemství využije.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako úřední osoba,
 - b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo
 - c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183)

- Týká se dokumentů a elektronických dokumentů nacházejících se v prostoru, který může osoba oprávněně považovat za soukromý
- Nesmíte je **neoprávněně** zveřejnit/zpřístupnit třetí osobě

§ 183

Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí

- (1) Kdo neoprávněně poruší tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, dat uložených v počítačovém systému nebo na nosiči informací anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí jiného tím, že je zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo je jiným způsobem použije, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
- (2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový nebo jiný prospěch, způsobit jinému škodu nebo jinou vážnou újmu, anebo ohrozit jeho společenskou vážnost.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin vůči jinému pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Pomluva (§ 184)

- Obdoba soukromoprávního zásahu do osobnostních práv
- Nesmíte zveřejňovat nepravdivé údaje, které by mohly nějakou osobu dost poškodit

§ 184

Pomluva

- (1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.
- (2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Počítačová kriminalita (§ 230 - § 232)

- Nezískávejte informace tak, že byste překonávali bezpečnostní opatření něčích počítačů
- Neoprávněné manipulace s daty

Neoprávněný přístup k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací

- (1) Kdo překoná bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získá přístup k počítačovému systému nebo k jeho části, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
- (2) Kdo zasáhne do počítačového systému nebo nosiče informací tím, že
- neoprávněně užije data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací,
 - data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací neoprávněně vymaže nebo jinak zničí, poškodí, změní, potlačí, sníží jejich kvalitu nebo je učiní neupotřebitelnými,
 - padělá nebo pozmění data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací tak, aby byla považována za pravá nebo podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná, nebo
 - neoprávněně vloží nebo přenese data do počítačového systému nebo na nosič informací nebo učiní jiný zásah do programového nebo technického vybavení počítačového systému nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2
- v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo
 - v úmyslu neoprávněně omezit funkčnost počítačového systému nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat.
- (4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - způsobí-li takovým činem značnou škodu,
 - spáchá-li takový čin proti počítačovému systému, jehož narušení by mělo závažný dopad na fungování státu, zdraví osob, bezpečnost, hospodářství nebo zajištění základních životních potřeb obyvatel,
 - získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
 - způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.
- (5) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
- způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
 - získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat

- (1) Kdo vyrobí, uvede do oběhu, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává
- zařízení nebo jeho součást, postup, nástroj nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k neoprávněnému přístupu do sítě elektronických komunikací, k počítačovému systému nebo k jeho části nebo k neoprávněnému zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací, nebo
 - počítačové heslo, přístupový kód, data, postup nebo jakýkoli jiný podobný prostředek, pomocí něhož lze získat přístup k počítačovému systému nebo jeho části, v úmyslu, aby jej bylo užito ke spáchání trestného činu porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 1 písm. b) nebo c) nebo trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a neoprávněného zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací podle § 230 odst. 1 nebo 2, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, propadnutím věci nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,
- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
 - získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací z nedbalosti

- (1) Kdo z hrubé nedbalosti porušením povinnosti vyplývajících ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené podle zákona nebo smluvně převzaté
- data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací zničí, poškodí, pozmění nebo učiní neupotřebitelnými, nebo
 - učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítačového systému nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat, a tím způsobí na cizím majetku značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
- (2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

Manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)

- Nesmíte zveřejnit nepravdivou nebo hrubě zkreslenou informaci s cílem ovlivnit cenu nebo kurz investičních nástrojů

§ 250

Manipulace s kurzem investičních nástrojů

- (1) Kdo v úmyslu ovlivnit cenu nebo kurz investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování v obchodním systému nebo o jejichž přijetí k obchodování v obchodním systému bylo požádáno,
 - a) rozšíří nebo jinému poskytne nepravdivou nebo hrubě zkreslenou informaci významně ovlivňující cenu nebo kurz takových investičních nástrojů nebo s nimi souvisejících komodit obchodovaných na organizovaném trhu se zbožím anebo výpočet sazeb, indexů nebo kvantitativně vyjádřených ukazatelů určujících pro cenu nebo kurz takových investičních nástrojů, nebo
 - b) uskuteční obchod, zadá pokyn nebo se dopustí jiného jednání, které je způsobilé vyvolat nesprávnou představu o nabídce, poptávce, ceně nebo kurzu takového investičního nástroje nebo s ním souvisejících komodit obchodovaných na organizovaném trhu se zbožím anebo o hodnotě sazby, indexu nebo kvantitativně vyjádřeného ukazatele určujícího pro cenu nebo kurz takových investičních nástrojů,
bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 prospěch velkého rozsahu.

Zneužití informace v obchodním styku (§ 255)

- Nesmíte **neoprávněně** zveřejnit dosud neverejné informace, které by mohly ovlivnit rozhodování aktérů na trhu

§ 255

Zneužití informace v obchodním styku

- (1) Kdo neoprávněně zveřejní, zpřístupní nebo sdělí třetí osobě informaci dosud nikoli veřejně přístupnou, jejíž zveřejnění je způsobilé podstatně ovlivnit rozhodování v obchodním styku, a způsobí tím větší škodu nebo jiný závažný následek nebo tím opatří sobě nebo jinému větší prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Kdo neoprávněně užije informaci dosud nikoli veřejně přístupnou, kterou získal při výkonu svého zaměstnání, povolání, postavení, funkce nebo jinak a jejíž zveřejnění je způsobilé podstatně ovlivnit rozhodování v obchodním styku, tím, že uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace v obchodním systému nebo na organizovaném trhu se zbožím, a způsobí tím větší škodu nebo jiný závažný následek nebo tím opatří sobě nebo jinému větší prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Šíření toxikomanie (§ 287)

- Nesmíte (dlouhodobě) hezky psát/tvořit mediální obsah o užívání jiných návykových látek než alkoholu

§ 287

Šíření toxikomanie

- (1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
 - a) jako člen organizované skupiny,
 - b) vůči dítěti, nebo
 - c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Podpora a propagace terorismu (§ 312e)

- Nesmíte schvalovat teroristický útok, vychvalovat jeho pachatele, podněcovat spáchání dalšího teroristického útoku
- Příklad – ne novinář, ale dezinformátor Tomáš Čermák – rozsudek v interaktivní osnově

5 T 12/2022

§ 312e

Podpora a propagace terorismu

- (1) Kdo veřejně podněcuje ke spáchání teroristického trestného činu, nebo kdo veřejně schvaluje spáchaný teroristický trestný čin nebo pro něj veřejně vychvaluje jeho pachatele, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.
- (2) Odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, bude potrestán,
 - a) kdo ke spáchání teroristického trestného činu nebo trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a) zjedná jiného,
 - b) kdo jinému poskytne informace nebo výcvik týkající se výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek nebo materiálů obdobné povahy anebo jiných obdobných metod nebo technik pro účely spáchání teroristického trestného činu,
 - c) kdo získá informace nebo si osvojí dovednosti týkající se výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek nebo materiálů obdobné povahy anebo jiných obdobných metod nebo technik za účelem spáchání teroristického trestného činu, nebo
 - d) kdo sám nebo prostřednictvím jiného za spáchání teroristického trestného činu poskytne nebo slíbí odměnu nebo odškodnění jinému nebo pro jiného anebo na takovou odměnu nebo odškodnění pořádá sbírku.
- (3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán,
 - a) kdo cestuje do jiného státu nebo do České republiky za účelem spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestného činu uvedeného v odstavci 2 písm. b) nebo c), nebo
 - b) kdo pro jiného takové cestování organizuje, jiného k němu navádí anebo jinému umožní nebo usnadní takto cestovat.
- (4) Odnětím svobody na pět až patnáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 písm. b) nebo d) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
 - b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny,
 - c) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, nebo
 - d) spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 písm. a) nebo b) vůči dítěti.

Nebezpečné pronásledování (§ 354)

- Aka stalking
- Nestalkujte respondenty

§ 354

Nebezpečné pronásledování

- (1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že
 - a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,
 - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
 - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
 - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
 - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
 - a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
 - b) se zbraní, nebo
 - c) nejméně se dvěma osobami.

Verbální trestné činy z nenávisti

- Tzv. hate speech
- § 355 – Hanobení národa, rasy, etnické či jiné skupiny osob
 - Hanobení = hrubě urážlivý projev (například i vtipy, parodie, imitace)
 - Diskriminační znak – příslušnost k určité rase, národu nebo etniku (nebo jiné skupině osob)
- § 356 - Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
 - Veřejné šíření nenávisti nebo vyzývání k omezení práv
 - Skupina osob – alespoň tři lidé, které dlouhodobě spojuje nějaký společný znak
- Hanobení < Podněcování

§ 355

Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

- (1) Kdo veřejně hanobí
 - a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo
 - b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
 - a) nejméně se dvěma osobami, nebo
 - b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

§ 356

Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

- (1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
 - b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

Odpovědnost novinářů za nenávistné projevy

- Můžete být odpovědní za šíření nenávisti tak, že dáte prostor respondentům, kteří budou pronášet nenávistné projevy?
 - V určitých případech ano.
- Může být médium (zprostředkovatel) odpovědné za nenávistné komentáře?
 - Opět, v určitých případech ano.
 - ESLP: Delfi v Estonia, Sanchez v France

(§ 354) Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

- Nepopírejte, nezpochybňujte,
neospravedlňujte a
neschvalujte genocidium

§ 405

Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Čas na případové studie

- 3 skupinky
- V interaktivní osnově najdete tři zadání s popisem případu a otázkou
- Přečtete si je a pokuste se zodpovědět otázku + připravit si vysvětlení vaší odpovědi

První případ

První případ – Jersild proti Dánsku

č. 15890/89, rozsudek velkého senátu ze dne 23. září 1994

- ESLP: Postih novináře v tomto případě představuje zásah do jeho práva na svobodu projevu
- ESLP, bod 35: „Zpravodajství založené na rozhovorech, ať už upravených či neupravených, představuje jeden z nejdůležitějších prostředků, jakým je tisk schopen plnit svou důležitou roli "strážce veřejnosti" (viz například již zmíněné rozhodnutí Observer a Guardian, str. 29–30, odst. 59). Potrestání novináře za asistenci při šíření prohlášení, která učinili jiné osoby v rozhovoru, by vážně omezilo příspěvky tisku do diskuse o záležitostech veřejného zájmu a nemělo by být použito, pokud neexistují zvláště závažné důvody.“

Druhý případ

Druhý případ

- Český případ, trestán šéfredaktor časopisu Legalizace Robert Veverka a samotný časopis
- **OS**: podmíněný roční trest pro šéfredaktora + peněžitý trest pro časopis (50 tisíc korun)
- **KS**: peněžitý trest pro šéfredaktora (150K) plus pro časopis (100K)
- **NS**:

Třetí případ

Třetí případ

- Příklad z mojí hodiny trestního práva
- A)
 - Pokud by to byla neotevřená komunikace tak § 182 odst. 2 a)/b)
 - Pokud by to byla otevřená komunikace, tak § 183 odst. 1 (možná 2)
- B)
 - Není TČ
 - Maximálně § 255 Zneužití informace v obchodním styku
 - Novinářsky krajně problematické

Čas na otázky

Zpětná vazba prosím <3

